

ğâ'sı, Cemâleddîn-i İncû'nun *Ferheng-i Cihângîr*'i gibi Farsça ve Arapça sözlüklerden faydalanılmak suretiyle kaleme alınan eser, on iki yılda tamamlanmıştır. Eserin bilinen iki nüshasından biri Millet (Ali Emîrî, Farsça, nr. 255), diğeri Nuruosmaniye (nr. 4278) kütüphanelerindedir; ayrıca çeşitli neşirleri yapılmıştır (Leknev 1877; Kanpûr 1905; Tahrân 1319 hş.). 3. *Leṭâ'ifü'l-ma'nevî min ḥakā'iki'l-Meşnevî* (Leknev 1866; Kanpûr 1876). Gucerâtî'nin *Nüşa-i Nâsiḥa-i Meşneviyyât-ı Sakîme*'den sonra kaleme aldığı bu eser *Meşnevî*'deki güç beyitlerin şerhinden ibarettir. 4. *Mir'âtü'l-Meşnevî. Nüşa-i Nâsiḥa-i Meşneviyyât-ı Sakîme*'ye yazdığı önsözlerle yeniden yazdığı bir yedinci önsözden meydana gelmiştir. 5. *Mir'âtü'l-ḥadâ'ik. Senâi'nin Ḥadîkatü'l-ḥakîka* adlı eserinin şerhidir. Bazı nüshalarda adı *Leṭâ'ifü'l-ḥadâ'ik min nefâ'isi'd-dekâ'ik* veya *Şerḥu'l-Ḥadîka* olarak da geçen eser Leknev'de 1877 ve 1304 (1886) yıllarında basılmıştır (Storey, V, 530). 6. *Ruḳ'at-i 'Abdüllatîf (İnşâ-yi 'Abdüllatîf)*. Leşker Han'ın isteği üzerine çeşitli kişilere yazdığı mektuplardan ibarettir. 7. *Hulâşatü's-şu'arâ* (*Hulâşa-i Ahvâl-i's-şu'arâ*). İranlı şairlerin hal tercümeleriyle şiirlerinden seçtiği parçaları ihtiva eden kitap, Gucerâtî'nin Muhammed Süfî-yi Mâzenderânî'nin (ö. 1035/1625-26) *Büṭḥâne* adlı eserine yazdığı önsözün genişletilmiş şeklidir. Gucerâtî Devletşah, Mîrhând, Hândmîr gibi müelliflerin eserlerinden faydalandığını söylemekteyse de Devletşah dışındaki müelliflerden istifade etmediği ersden anlaşılmaktadır. 1021'de (1612) tamamlanan *Hulâşatü's-şu'arâ*'nın iki yazma nüshası Hindistan'da Ahmedâbâd Kadı Sâhib Kütüphanesi ile Tahrân'da Meclis Kütüphanesi'nde (nr. 120, 132) bulunmaktadır.

BİBLİYOGRAFYA :

Gülüçin-i Meânî, *Târîḥ-i Tezkirehâ-yı Fârsî*, Tahrân 1348 hş., I, 590-597; Rieu, *Catalogue of the Persian Manuscripts*, s. 589; Storey, *Persian Literature*, I/2, s. 808; V, 529-530; R. A. Nicholson, *A Descriptive Catalogue of the Oriental Mss. Belonging to the Late E. G. Browne*, Cambridge 1932, s. 211; Ahmed-i Münzevî, *Fihrist-i Kitâbhâne-i İhdâ't-ı Âkâ-yi Seyyid Muhammed Mişkât be-Kitâbhâne-i Dânişgâh-ı Tahrân*, Tahrân 1953, s. 525, 526; a.mlf., *Fihrist*, II, 1371; *FME*, I, 30-31, 137-138; Bayur, *Hindistan Tarihi*, I, 355; Şehriyâr Nekâvî, *Ferheng-nevîst der Hind u Pâkistân*, Tahrân 1962, s. 182-183; Saima Inal [Savi], "The Life and Works of Abd al-Latif b. Abd-Allah al-Abasi of Gujarat", *Journal of the Regional Cultural Institut*, V, Tahrân 1972, s. 45-49.

SAİME İNAL SAVI

GUÉNON, René

(bk. ABDÜLVÂHİD YAHYA).

GUFRÂN

(الغفران)

Allah'ın kullarını
azaba uğramaktan koruması
anlamına gelen bir kelime
(bk. GAFÜR; MAGFİRET).

GUIDI, Ignazio

(1844-1935)

İtalyan şarkiyatçısı
ve Sâmi diller uzmanı.

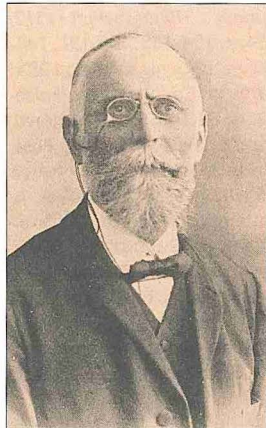
Henüz İtalya birliğinin kurulmadığı bir dönemde Roma'da şehrin ileri gelen ailelerinden birinin çocuğu olarak dünyaya geldi. Ülkesinin içine girdiği kültür, ilim ve eğitim çalışmalarının yeni aşamasında yoğun bir faaliyet gösterdiği gibi siyasete de atıldı. Öğrenim dönemine rastlayan İtalya'nın Afrika kıtasına yöneldiği yıllarda siyasî eğiliminin de etkisiyle Arap diline merak sardı; sonradan İbrânîce ve Süryânîce öğrendi. Arkasından siyasî gelişmelere paralel olarak yürütülen kültür çalışmaları içerisinde Habeş dili ve tarihi üzerine eğildi ve Roma Üniversitesi'nde 1876'dan 1919 yılına kadar verdiği diğer Sâmi dillerle karşılaştırmalı İbrânîce derslerinin yanı sıra 1885'te Habeş dili ve edebiyatı okuttu. Bu çalışmaları ile şarkiyat araştırmalarının ülkesinde sağlam temeller üzerine kurulmasını sağladı ve âdeta bir ekol oluşturdu. 1908-1909 öğretim yılında Ezer Üniversitesi'nde Arapça olarak Ortaçağ'daki Doğu-Batı münasebetleri üzerine dersler verdi ve ayrıca İslâmî dönemden önceki Arap âleminin incelen-

mesi çalışmalarına katıldı. Bu sırada tanınmış mütefekkir Tâhâ Hüseyin'in yetişmesinde rol oynadı. Kral Fuâd, Tâhâ Hüseyin'in tahsiline İtalya'da devam etmesini ve yeni ilmî metotları öğrenmesini destekledi. Guidi, bu parlak öğrenciden başka birçok fikir ve kültür adamının modern usullerle yetişmesini sağlamıştır.

Guidi'nin ilim âlemindeki yeri, eğitim ve öğretim hayatında ortaya koyduğu başarılarından sonra, kurulmasına ön ayak olduğu Roma Üniversitesi'nce çıkarılan *Rivista degli Studi Orientali* adlı dergiye pekişmiş, bu derginin halen sürmekte olan saygınlığının temelini de onun daha ilk sayılarından itibaren kaleme aldığı makale, tanıtma ve haber yazıları teşkil etmiştir. Özellikle derginin beşinci sayısı olarak yayımlanan ve İtalya birliğinin kurulduğu 1861 yılından 1911'e kadarki elli yıllık sürede bu ülkede yapılan şarkiyat araştırmalarını kapsayan "Gli studi orientali in Italia durante il cinquantenario 1861-1911" adlı çalışma büyük bir önem taşımaktadır ve Guidi'nin yönlendirmesiyle yapılmıştır. 1913'te çıkan bu yazı, derginin I. Dünya Savaşı sebebiyle yayını durdurması üzerine yarım kaldı ve ancak 1927 yılında devam sayısının yayımlanmasıyla tamamlandı; bu sayıya ayrıca Türkiye ve Orta Asya üzerine yapılan araştırmalar da katıldı. Bu çalışma çağdaş şarkiyatçılığın seçkin örnekleri arasında sayılır.

İlmî çalışmalarının yanında ünlü şarkiyatçı Michele Amari ve Leone Caetani gibi siyasî hayattan da uzak durmayan Guidi 1914 yılında senatoya girdi. 7 Temmuz 1878'de Accademia Nazionale dei Lincei'ye aslî üye seçildi ve buranın Doğu araştırmalarında etkili bir merkez olmasını sağladı.

Eserleri. Guidi'nin Arapça, Süryânîce, Habeşçe, İbrânîce, Kıptîce ve Farsça alanlarında kaleme aldığı eserlerinin toplam sayısı 100 civarında olup bunların büyük çoğunluğu Habeşçe üzerinedir. Kitap halinde basılan Arapça ile ilgili çalışmaları şunlardır: 1. *Şerḥu Bânet Sü'âd* (Leipzig 1871-1874; Kâ'b b. Züheyr'in ünlü kasidesi üzerine İbn Hişâm en-Nahvî'nin şerhinin neşridir). 2. *Cataloghi di codici orientali in alcune biblioteche d'Italia* (Firenze 1878). 3. *Studi sul testo arabo del Libro di Calila we-Dimna* (Roma 1873; *Kelile ve Dimne*'nin Arapça neşridir). 4. *Annales quos scripsit Abu Djarfar Mohammad Ibn Djarir at-Tabari*

Ignazio Guidi

(Leiden 1882-1886; Taberî'nin *Târîh*'inin kısmî neşri olan iki ciltlik bu eser uzun yıllar neşir alanında örnek olarak kabul edilmiştir). 5. *Il Libro dei verbi di Ibn al Kutıyyah* (Leiden 1894; İbn Kûtiyye'nin *Kitâbü'l-Ef'âl*'inin neşridir). 6. *Tables alpabetiques du Kitâb al-Ağânî* (Leiden 1900). 7. *Il "Muhtasar" o Sommario del diritto malechita di Halil Ibn Ishâq* (Milano 1919, Halil b. İshak el-Cündî'nin *el-Muhtasar*'ının David Santillana ile birlikte İtalyanca'ya tercümesidir). 8. *L'Arabie antéislamique* (Paris 1921). 9. *Summarum Grammaticae veteris linguae arabicae meridionalis* (Kahire 1930).

BİBLİYOGRAFYA :

G. Gabrieli, *Manuale di bibliografia musulmana. Parte prima. Bibliografia generale*, Roma 1916, bk. Fihrist; F. Gabrieli, "Cinquant'anni di studi orientali in Italia", *Dal Mondo dell'Islam. Nuovi saggi di storia e civiltà musulmana*, Milano-Napoli 1954, s. 231-232; a.mlf., *La Storiografia arabo-islamica in Italia*, Napoli 1975, s. 47-49, 66, 118; G. Levi Della Vida, "La soffitta delle Botteghe Oscure", *Fantasmî Ritrovati*, Vicenza 1966, s. 20-72, ayrıca bk. İndeks; a.mlf., "L'Opera orientalistica di Ignazio Guidi", *OM*, XV/5 (1935), s. 236-248 (*Aneddotti e svaghi arabi e non arabi*, Milano-Napoli 1959, s. 232-249); Bedevî, *Mevsû'atü'l-müsteşrikin*, s. 133-138; R. Gottheil, "Ignazio Guidi - Selected Bibliography", *JAOS*, sy. 55 (1935), s. 458-463; E. Littmann, "Ignazio Guidi", *ZDMG*, sy. 89 (1935), s. 119-130; S. G. Mercati, "Ignazio Guidi", *Byzantion*, sy. 10, Bruxelles 1935, s. 794-803; "Guidi, Ignazio", *Enciclopedia Italiana*, Roma 1929-39, XVIII, 253.

MAHMUT H. ŞAKİROĞLU

GUIDI, Michelangelo

(1886-1946)

İtalyan şarkiyatçısı
ve Doğu Hristiyanlığı uzmanı.

19 Mart 1886'da Roma'da doğdu. Babası ünlü şarkiyatçı Ignazio Guidi'nin yolunda yürüyerek mesleğindeki ilk bilgileri ondan alırken Roma Üniversitesi Şarkiyat Bölümü'nde okudu. İlmî yeteneğini, Leone Caetani gibi sahasında meşhur kişilerle kurduğu ilişkiler sayesinde daha da geliştirdi. Çok sayıda dil öğrenme merakı çocukluk yıllarında başladı. Ülkesinde orta ve yüksek öğretim sırasında zorunlu ders olarak okutulan Grekçe, Latince ve bir Batı dilinden başka Farsça, Türkçe, Rusça ve Kiptice öğrendi. Kiptice'deki Grekçe kelimeler üzerine hazırladığı tezle üniversiteden mezun olduktan (1909) bir müddet sonra okuduğu Şarkiyat Bölümü'nde görevle

başladı ve ölümüne kadar devam ettiği bu görevi sırasında Francesco Gabrieli ve Maria Nallino gibi birçok önemli şarkiyatçının yetişmesinde etkili oldu. 1926'dan 1929'a kadar Kahire Üniversitesi'nde Arap filolojisi üzerine ders verdi. 1938-1945 yıllarında Roma Üniversitesi Şarkiyat Bölümü'nün, 1932-1946 arasında da babasının çabasıyla kurulan *Rivista degli Studi Orientali* dergisinin direktörlüğünü yapan Guidi yurt içinde ve dışında birçok bilimsel kuruluş ve vakfın üyesiydi.

Eserleri. Aynı zamanda bir Doğu Hristiyanlığı ve Kipti kilisesi uzmanı olan Guidi şarkiyatın çeşitli kollarında araştırma yapmış, özellikle İslâm tarihi ve Arap edebiyatıyla ilgilenmiştir. Sayısı 150'ye yaklaşan eserlerinin çoğu ilmî makale şeklinde olup bunların arasında birkaç kitapla ansiklopedi maddeleri de bulunmaktadır. *Storia delle Religioni* (ed. P. Tacchi-Venturi, Torino 1936) adlı kitabın 227-359. sayfaları arasında yer alan "Storia della religione dell'Islam" başlıklı çalışması en kalıcı eseri sayılmaktadır ve kitap bugüne kadar pek çok baskı yapmıştır. *Enciclopedia Italiana* için yazdığı "Orientalismo" maddesi, günümüzde dahi bu alanda aşılammış olan maddeler arasındadır. Yine bu ansiklopediye yazdığı "Yazidi" ve *Encyclopedie de l'Islam*'a yazdığı "Mazdak" maddeleri de önemlidir. Türk âlemiyle ilgili başlıca çalışmaları, 1924 tarihli *Kânûn-ı Esâsî*'den İtalyanca'ya yaptığı tercüme ile ("La costituzione turca", *Oriente Moderno*, IV [1924], s. 667-675) "Le vicende del Turchestan e la rivoluzione russa" (*Nuova Antologia*, VI/249 [1926], s. 185-201, 339-349) adlı makaleleridir.

Guidi'nin diğer önemli çalışmaları şöylece sıralanabilir: "Sulle poesie di Mu-zâhim al-'Uqaylî" (*RSO*, IX [1921-1923], s. 48-54); *Gli scrittori zayditi e l'ese-gesi coranica mu'tazilita* (Roma 1925); *La lotta tra l'Islâm e il Manicheismo. Un libro di Ibn al-Muqaffa' contro il Corano confutato da al-Qâsim b. Ib-râhim* (Roma 1927); "Origine dei Yazidi e storia religiosa dell'Islam e del dualismo" (*RSO*, XIII [1932], s. 286-300); "Trois conférences sur quelques problèmes généraux de l'orientalisme" (*Annuaire de l'institut de philologie et d'histoire orientales*, III [1935], s. 167-216); "Sui Hârigiti" (*RSO*, XXI [1944], s. 1-14); *Storia e cultura degli Arabi fino alla morte di Ma-ometto* (Firenze 1951; bu eserde Leone Caetani'nin etkisi görülür).

BİBLİYOGRAFYA :

F. Gabrieli, "Michelangelo Guidi", *Dal Mondo dell'Islam. Nuovi saggi di storia e civiltà musulmana*, Napoli 1954, s. 264-278; a.mlf., "Ricordo di Michelangelo Guidi", *Studi e ricerche sull'Oriente cristiano*, Roma 1978, I, 3-4; a.mlf., *La Storiografia arabo-islamica in Italia*, Napoli 1975, s. 51, 52, 67, 77, 78, 100, 119-120; A. Bausani, "Cinquant'anni di Islamistica", *Gli Studi sul Vicino Oriente in Italia dal 1921 al 1970, II. L'Oriente Islamico*, Roma 1971, s. 5, 6, 8-9; U. Rizzitano, "Gli studi di storia araba", a.e., s. 34-36; Necib el-Akiki, *el-Müsteşrikin*, Kahire 1980, I, 441, 442; Bedevî, *Mevsû'atü'l-müsteşrikin*, s. 139-143; E. Ros-si, "Michelangelo Guidi (1886-1946)", *OM*, XXVI (1946), s. 51-55; G. Levi Della Vida, "Michelangelo Guidi", *RSO*, XXI (1946), s. 257-270 (*Aneddotti e svaghi arabi e non arabi*, Milano-Napoli 1959, s. 278-288); "Michelangelo Guidi", *Enciclopedia Italiana*, Roma 1929-39, XVIII, 252 vd.

MAHMUT H. ŞAKİROĞLU

GUILLAUME, Alfred

(1888-1965)

Özellikle hadis ilmi üzerine
yaptığı çalışmalarla tanınan
İngiliz şarkiyatçısı.

Oxford Üniversitesi'nde teoloji ve Doğu dilleri okuduktan sonra uzmanlık alanı olarak Arapça'yı seçti. I. Dünya Savaşı sırasında önce Fransa'da bulundu; daha sonra Mısır'da İngiliz Orduları Yüksek Komiserliği'ne bağlı Britanya Hükümeti Arap Bürosu'nda yüzbaşı rütbesiyle çalıştı. Savaş bitince Durham Üniversitesi'nde Doğu dilleri, Londra Üniversitesi'nde Kitâb-ı Mukaddes araştırmaları okuttu. II. Dünya Savaşı sırasında Beyrut Amerikan Üniversitesi'nde misafir profesör olarak bulundu ve bu vesileyle müslümanlar arasında çevresini genişletti. 1947-1955 yıllarında Londra Üniversitesi'nde Arapça profesörlüğü ve The School of Oriental and African Studies'in Yakın ve Uzakdoğu Bölümü başkanlığı görevlerinde bulundu. 1951'de İstanbul'da toplanan XXII. Milletlerarası Müsteş-

Alfred
Guillaume